

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

RPO - 572441 - I/07/AB

00-090 Warszawa Tel. centr. 0-22 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax 0-22 827 64 53

Warszawa, dnia 14. 07. 2011 r.

Pan Cezary Grabarczyk
Minister Infrastruktury

ul. Chałubińskiego 4/6
00 - 928 WARSZAWA

Szanowny Panie Ministrze

Rzecznik Praw Obywatelskich od wielu lat poświęca szczególną uwagę kwestii realizacji czynnego prawa wyborczego przez osoby niepełnosprawne, traktując ją jako jeden z priorytetowych kierunków działania. Istotnym problemem w tym zakresie pozostaje właściwe dostosowanie lokali obwodowych komisji wyborczych do potrzeb wyborców niepełnosprawnych. Problematyka ta była dotychczas uregulowana w rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 31 lipca 2001 r. w *sprawie lokali obwodowych komisji wyborczych dostosowanych do potrzeb wyborców niepełnosprawnych* (Dz. U. Nr 81, poz. 888, dalej jako: rozporządzenie), wydanym na podstawie delegacji ustawowej zawartej w przepisie art. 53 ust. 2 ustawy z dnia 12 kwietnia 2001 r. *Ordynacja wyborcza do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej* (Dz. U. Nr 46, poz. 499 ze zm.). W chwili obecnej, zgodnie z dyspozycją przepisu art. 186 ust. 2 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. *Kodeks wyborczy* (Dz. U. Nr 21, poz. 112 ze zm.), ministrem obowiązany do wydania stosownych regulacji w tym zakresie jest minister właściwy do spraw budownictwa, gospodarki przestrzennej i mieszkaniowej w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw polityki społecznej i po zasięgnięciu opinii Państwowej Komisji Wyborczej.

Rzecznik Praw Obywatelskich zapoznał się z projektem rozporządzenia Ministra Infrastruktury w sprawie lokali obwodowych komisji wyborczych dostosowanych do

potrzeb wyborców niepełnosprawnych zamieszczonym w Biuletynie Informacji Publicznej Ministerstwa Infrastruktury. Projekt ten jest w znacznej mierze zbieżny z dotychczasowymi regulacjami obowiązującymi w tym zakresie, a rozszerzenie go o wymóg odpowiedniego oznakowania przegród szklanych, zapewnienie właściwego oświetlenia oraz zastosowanie przeciwpoślizgowych posadzek w lokalu wyborczym dla osób niepełnosprawnych zasługuje na poparcie i uznanie. Zarówno jednak obowiązujące obecnie rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji, jak i projekt nowego rozporządzenia budzą szereg wątpliwości z punktu widzenia dotychczasowych doświadczeń w tym zakresie.

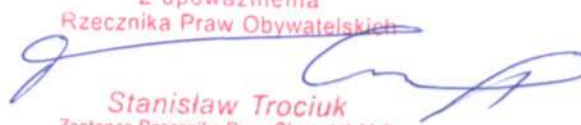
W ostatnich latach pracownicy Biura Rzecznika Praw Obywatelskich prowadzili wizytacje lokali obwodowych komisji wyborczych pod kątem ich dostosowania do potrzeb wyborców niepełnosprawnych. Ocenie podlegały w pierwszej kolejności warunki techniczne lokali określone w drodze rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji tj. lokalizacja lokalu wyborczego (parter, piętro), urządzenia umożliwiające dotarcie do budynku (podjazd, winda), szerokość drzwi wejściowych, wysokość progów drzwi wejściowych, wymiary lokalu wyborczego, wysokość urny wyborczej, miejsce zapewniające tajność głosowania oraz rozmieszczenie obwieszczeń i informacji Państwowej Komisji Wyborczej. Jak wynika z przeprowadzonej kontroli, pomimo wielu działań podejmowanych przez Państwową Komisję Wyborczą oraz organy samorządów, lokale obwodowych komisji wyborczych pozostają niedostępne dla osób niepełnosprawnych (uchybień stwierdzono w 34 % lokali kontrolowanych w czerwcu 2010 r. i w aż 88 % lokali kontrolowanych ponownie w listopadzie zeszłego roku).

Podczas prowadzonych kontroli, pracownicy Biura Rzecznika Praw Obywatelskich zidentyfikowali jednak szereg innych barier nieuwzględnionych w obowiązującym obecnie rozporządzeniu, ani w projekcie upublicznionym przez resort infrastruktury. W pierwszej kolejności należy wskazać, że furtki w ogrodzeniu przy budynkach stanowiących lokal obwodowej komisji wyborczej nie mogą utrudniać dostępu do nich osobom niepełnosprawnym poruszającym się na wózkach inwalidzkich a w bezpośredniej bliskości lokalu należy zabezpieczyć miejsca parkingowe dla pojazdów przewożących osoby niepełnosprawne. W tym zakresie można posiłkować się wymaganiami ustanowionymi dla ogrodzeń w przepisach § 42 i 43 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich

usytuowanie (Dz. U. Nr 75, poz. 690 ze zm., dalej jako: rozporządzenie w sprawie warunków technicznych budynków). Następnie, podjazd umożliwiający samodzielne dotarcie wyborcy niepełnosprawnego do lokalu wyborczego powinien mieć odpowiednią szerokość oraz kąt nachylenia nie wyższy niż 15 stopni. W trakcie prowadzonych kontroli stwierdzono bowiem, że niektóre podjazdy z uwagi na ich usytuowanie oraz wysoki kąt nachylenia w praktyce nie są dostępne dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich. Także krawędzie stopni schodów powinny wyróżniać się kolorem kontrastującym z kolorem posadzki. Wreszcie w lokalu wyborczym powinny znajdować się ustępy przystosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych, zgodnie z parametrami określonymi w przepisie § 85 rozporządzenia w sprawie warunków technicznych budynków. Ponadto lokal obwodowej komisji wyborczej dostosowany do potrzeb wyborców niepełnosprawnych powinien posiadać wyraźne - widoczne z daleka kontrastowe oznakowanie. Zdarza się bowiem, że nie tylko osoby niepełnosprawne nie wiedzą gdzie zlokalizowany jest najbliższy dostosowany do ich potrzeb lokal wyborczy ale także członkowie komisji nie mają świadomości, że pracują w takim właśnie lokalu.

Z danych opublikowanych przez Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych po „Badaniu wpływu kierunku i poziomu wykształcenia na aktywność zawodową osób niepełnosprawnych” wynika m.in., że w ostatnich wyborach do Parlamentu Europejskiego udział wzięło jedynie 10,9 % osób niepełnosprawnych uprawnionych do głosowania. Niewątpliwie bariery architektoniczne znajdujące się w lokalach obwodowych komisji wyborczych w dalszym ciągu stanowią poważne utrudnienie dla osób deklarujących chęć udziału w wyborach. Mając powyższe na uwadze, działając na podstawie art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o *Rzeczniku Praw Obywatelskich* (Dz. U. z 2001 r. Nr 14 poz. 147 ze zm.), zwracam się do Pana Ministra z uprzejmą prośbą o rozważenie możliwości uwzględnienia proponowanych zmian w projekcie rozporządzenia w sprawie lokali obwodowych komisji wyborczych dostosowanych do potrzeb wyborców niepełnosprawnych.

Z poważaniem

Z upoważnienia
Rzecznika Praw Obywatelskich

Stanisław Trociuk
Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich